

Educar o no educar, aquesta és la qüestió?

Publicat per [Interacció](#) [1] el 06/09/2018 - 11:47 | Última modificació: 16/04/2026 - 13:14

El teatre és un camí d'aprenentatges des de l'antiguitat clàssica, gràcies a l'impacte de **la catarsi**. És així com els drames que articulaven els actors ajudaven a purificar i encarar els propis dels espectadors. La tragèdia, com va definir **Aristòtil** és la "representació d'una acció memorable i perfecta, de magnitud competent, recitant cadascuna de les parts, per si separadament; i que no per manera de narració sinó **movent la compassió i el terror, disposa a la moderació d'aquestes passions**" [i]

Ficcions que funcionaven, i funcionen, com **una vacuna per a les passions** de la vida mateixa.

El teatre és una mentida preciosa, i acaba sent més veritat que moltes altres coses.[ii]

Sigui veritat o mentida, el ventall de possibilitats d'aprenentatge a partir de les arts escèniques és molt ampli, tant des de l'escenari com des de la platea. De fet són cada vegada més els agents educadors que entenen que **les pràctiques escèniques són de les més completes** a l'hora de treballar tot tipus d'**habilitats artístiques i socials**. En són exemples el fet de treballar col·lectivament, aprendre a parlar en públic, tenir iniciativa, respectar-se i treballar aspectes com la flexibilitat, la memòria, la dedicació, l'autoestima o les emocions.[iii]

L'escriptor francès Daniel Pennac ho va il·lustrar clarament dins el cicle de [converses per pensar l'educació](#) [2], on va dir que **erradicar la por dels estudiants hauria de ser el principal objectiu de l'educació**. Segons l'escriptor francès, el **debat educatiu** tendeix a ser **excessivament moralitzador** i la solució a la segregació o al fracàs escolar passa per la cultura. De fet, defensa que **el teatre**, és una disciplina que té un **alt potencial educatiu** afavorint el treball col·lectiu de les diverses habilitats personals. Per a ell, cada escola hauria de tenir una companyia de teatre, ja que **treballar en grup i saber exposar-se en públic ajuda a perdre la por, a guanyar autonomia** per tal de poder **aprendre en llibertat**. Va afirmar que el teatre esdevé també una mostra de **respecte per a la llengua**, que és la millor manera de respectar la societat.

En aquest vídeo, podeu seguir la seva participació als debats del CCCB sota el títol: [Som adults? L'escola de la vida](#) [2]:

Debat "L'escola de la vida" al CCCB el 7 de maig de 2017 ([VO francès](#)) [3]

Cada vegada són més els **projectes que interseccionen les arts escèniques amb objectius educadors**. La seva voluntat és incidir per transformar l'entorn dels participants. El **teatre** pot ser un agent **alliberador** per a la **transformació social i educativa**. Hi ha projectes de teatre social, amb teoria i tècniques creades per Paulo Freire i Augusto Boal, que van del teatre de l'oprimit o el teatre-fòrum fins al teatre imatge o el teatre invisible. Són només exemples teòrics de les formes de teatre i de creació col·lectiva que s'apliquen per empoderar-ne els participants amb l'impuls de la màgia teatral. De fet Boal expressa molt bé aquest espai d'autoconeixement que pot suposar el teatre:

Descobrint el teatre, l'ésser es descobreix humà. El teatre és això: l'art de veure'ns nosaltres mateixos, l'art de veure'ns veient-nos.[\[iv\]](#)

A la vegada que reivindica la seva funció social i transformadora:

El teatre és una forma de coneixement i ha de ser també un mitjà de transformació real.[\[v\]](#)

En aquest reflex humanista, cada persona es reconeix i pot empoderar-se per alliberar-se. "Un procés de subjectivació política consisteix precisament en això: [...] La **intel·ligència col·lectiva de l'emancipació** no és la comprensió d'un procés global de subjecció, sinó la **col·lectivització de les capacitats invertides** en aquelles escenes de **dissens**. És la **posada en marxa de la capacitat** de qualsevol."[\[vi\]](#)

Si bé tota narració o representació, com qualsevol manifestació cultural, és un dispositiu educatiu, en les arts escèniques trobem companyies que treballen en projectes amb objectius específicament educatius. A Catalunya el primer espai que va treballar el teatre de l'oprimit va ser el [Forn de teatre pa'tothom](#) [4]. A continuació va arribar [Impacta't](#) [5]. Ambdues són entitats de **formació i referents del teatre social**. Darrerament, però, el [teatre social s'ha vist acaparar](#) [6] per la situació de crisi i la precarietat aflorada que ha generat major interès. En aquest context sorgeix [Utopia](#) [7], una entitat que neix amb la voluntat d'aglutinar i **reivindicar el teatre de l'oprimit**.

[8]

[Identitats](#) [9] per la Campanya antirumors de l'Ajuntament de Barcelona

D'altra banda, trobem molts creadors que treballen la mediació, com és el cas de companyies com [La nave va](#) [10], que actua en escoles i grups generant processos de **debat i creació**, o [Explica dansa](#) [11], que **media** espectacles i genera projectes participatius amb l'objectiu principal de **despertar interès per la dansa** contemporània. Seguint aquest mateix fil, el ballarí Aimar Pérez Galí, contribueix a difondre i teoritzar sobre la dansa a partir de [projectes](#) [12] **divulgatius i participatius**.

Malgrat que la **dansa** generalment gaudeix d'un públic més reduït, en canvi genera un munt de projectes participatius. Alguns utilitzen el moviment per abordar l'[accessibilitat i la inclusió](#) [13] de persones amb necessitats especials, de la mateixa manera que han sorgit **festivals** enfocats a la salut mental com [l'Altre festival](#) [14] o el festival [Simbiòtic](#) [15] que reuneix propostes i tallers artístics accessibles a persones amb diversitat sensorial.

La formació, més enllà de les escoles de teatre (ACET), pot donar-se per mitjà de projectes en **escoles** com és [A tempo](#) [16], amb '[Mai més set, mai més gana](#) [17] [18]' a Girona, el servei de suport de teatre a l'escolaa Tarragona, [En residència](#) [19] a Barcelona, [Actup!](#) [20] a Leicester o les formacions d'[Agost Produccions](#) [21], enfocades sobretot als públics. També el circ gaudeix de projectes més que consolidats com l'Ateneu Popular 9Barris. Si anem encara una mica més enllà, les tècniques teatrals poden ser una bona eina per pujar les provetes dalt d'un escenari i [explicar la ciència](#) [22] als més joves.

[23]

Taller de creació per espectadors d. [23]AgostProduccions al Grec 2016.

El teatre pot afavorir a **trencar barreres i tòpics**. Ho posen en pràctica [Nus Coop](#) [24], una jove cooperativa d'actrius que enfoca la seva tasca a erradicar les **violències**, especialment les que deriven del **masclisme**, en la línia del col·lectiu [Dona'm escena](#) [25] que analitzen les arts escèniques en perspectiva feminista: "Fartes que la petja del masclisme sigui, (també) en el món del teatre, tan freqüent com normalitzada, hem decidit evidenciar-la" Mentre que projectes més llunyans com '[It could be me - it could be you](#) [26]', incideixen en escoles gregues per tractar teatralment les situacions que pateixen les **persones refugiades**.

Globalment, des de l'[Observatori de les Arts Escèniques Aplicades](#) [27] de l'Institut del Teatre, s'impulsen els escenaris com una eina de transformació i empoderament de les persones i comunitats. L'objectiu és sobretot formar futurs educadors que prenguin el teatre i la dansa com a un argument per assolir l'aprenentatge. Les arts escèniques combinen diverses disciplines i permeten una visió àmplia de les arts, per tal d'aprendre i treballar en col·lectivitat. Tot plegat fa que les **arts escèniques** gaudeixin d'una **gran capacitat transformadora i educadora**. Ho desaprofitem? Aquesta és la qüestió.

Seguirem el debat sobre la força educativa de l'escena a les jornades d'[Interacció 2018](#) [28], ens hi veiem!

Notes

[i] ARISTÓTELES. Capítol III [en línia] A: *La Poética*. [s.l.] [s.d.] [Consulta: 06 de setembre de 2018]. Disponible a: http://www.ugr.es/~encinas/Docencia/Aristoteles_Poetica.pdf [29]

[ii] Oriol Broggi: «El teatre és una mentida preciosa» [en línia] / Entrevistat per Eva Piquer. *Catorze.cat* (18 de maig de 2014) [Consulta: 06 de setembre de 2018]. Disponible a: <https://www.catorze.cat/noticia/202/oriol/broggi/teatre/mentida/preciosa> [30]

[iii] CATRON, Louis E. 25 Special Advantages the Theatre Major Has - (and may not even know!) *Department of Theatre and Dance* [en línia] [Consulta: 06 de setembre de 2018]
Disponible a: <https://theatreanddance.appstate.edu/students/prospective-students/25-life-skills-learned-theatre> [31]

[iv] BOAL, Augusto. 'Games for Actors and Non-Actors' [en línia]. Londres: Routledge, 1992 [Consulta: 06 de setembre de 2018]. Disponible a: <https://www.deepfun.com/wp-content/uploads/2010/06/Games-for-actors-and-non-actors...Augusto-Boal.pdf> [32]

[v] *Idem*

[vi] RANCIÈRE, Jacques. *El espectador emancipado* [33]. Castelló: Ellago, 2010 p.52

Categories: Interacció 2018

Categories: Interacció: jornades

Categories: Activitats Interacció

Etiquetes: educació i cultura

Etiquetes: arts i creació

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: inclusió cultural

- [34]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2018/educar-no-educar>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <http://www.cccb.org/ca/marc/fitxa/som-adults/228473>

[3] <https://vimeo.com/268611756>

[4] <http://www.patohom.org/>

[5] <https://www.impactat.org/>

[6] https://www.ara.cat/cultura/crisi-aflorar-teatre-social_0_1422457749.html

[7] <http://utopiabarcelona.org/>

[8] <https://www.lanaveva.org/taller-identitats/?lang=ca>

[9] https://www.lanaveva.org/wp-content/uploads/2017/05/Fitxa_-Identitats_cat-2.pdf

[10] <https://www.lanaveva.org/?lang=ca>

[11] <http://explicadansa.com/>

[12] <http://www.aimarperezgali.com/pedagogicos.html>

[13] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2018/dansa-diversitat>

[14] <http://www.laltrefestival.cat/ca/>

[15] <http://festivalsimbiotic.es/el-festival/>

[16] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2017/11/27/cronica-del-seminari-de-formacio-diversitat-arts-educacio-tempo>

- [17] <https://www.youtube.com/watch?v=6JsuUkYE0QU>
- [18] <http://www.temporada-alta.net/ca/programacio/690-mai-mes-set-mai-mes-gana.html>
- [19] <https://www.enresidencia.org/ca>
- [20] https://leicester.figshare.com/articles/_Actup_Theatre_as_Education_and_its_impact_on_Young_People_s_Learning/10097966
- [21] <http://www.agostproduccions.com/index.php?/espectadors/grec1824/>
- [22] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2018/ciencia-escena>
- [23] <http://www.agostproduccions.com/index.php?/espectadors/taller-de-creacio-per-a-espectadors/>
- [24] <https://nus.coop/que-es-nus/>
- [25] <https://donamescena.wordpress.com/about/>
- [26] <https://ec.europa.eu/migrant-integration/event/unhcr-art-exhibition-it-could-be-me---it-could-be-you>
- [27] <http://www.institutdelteatre.cat/oaqa/>
- [28] <https://interaccio.diba.cat/categories-dapunts/activitats-interaccio/interaccio-jornades/interaccio-2018>
- [29] http://www.ugr.es/~encinas/Docencia/Aristoteles_Poetica.pdf
- [30] <https://www.catorze.cat/noticia/202/oriol/broggi/teatre/mentida/preciosa>
- [31] <https://theatreanddance.appstate.edu/students/prospective-students/25-life-skills-learned-theatre>
- [32] <https://www.deepfun.com/wp-content/uploads/2010/06/Games-for-actors-and-non-actors...Augusto-Boal.pdf>
- [33] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=44593>
- [34] <https://interaccio.diba.cat/node/7677>